

perfecta sunt opera. Sed perfectio non potest esse, nisi ultimum principio jungatur, ut sic quasi quidam circulus concludatur, & alterius additio fieri non possit. Cum ergo ipse Deus sit primum, & homo sit ultima creaturarum, decuit ad perfectionem universi, ut etiamsi homo non peccasset, Deus homo fieret.

2. Præterea. Humilitas est perfecta virtus, ut dicitur in Glossa super Matth. III. super illud: *Sic decet nos implere omnem iustitiam.* Sed omnis perfectio Deo attribuenda est. Ergo ipse perfectissimam humilitatem habet. Perfectissimus autem gradus humilitatis est ut aliquis se inferiori vel jungat, vel subjiciat. Ergo decuisset ut Deus aliquam creaturam assumeret, etiamsi homo non peccasset.

3. Item. Rom. I. 20. (1) *Invisibilia Dei, per ea quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur.* Sed potentia, & sapientia, & bonitas Dei sunt infinita. Ergo decuit, etiamsi homo non peccasset, ut in aliquo effectu manifestarentur. Sed potentia infinita non manifestatur nisi per effectum infinitum, nec sapientia infinita nisi per decorem infinitum, nec bonitas infinita nisi per communicationem infinitam. Cum ergo nulla creatura sit infinita, nec in ea sit infinitus decor resultans ex forma, & proportionem partium, nec iterum aliqua creatura communicationem boni infiniti recipiat; videtur quod etiam decuit, homine non peccante, uniri Deum homini, ut ex parte hominis ratio effectus (2) esset, & ex parte Dei infinitas, & ex conjunctione divinæ naturæ ad creaturam infinitus decor resplenderet, & infinitum bonum ipsi naturæ humanæ communicaretur, scilicet persona increata quæ in ea subsisteret.

4. Item. Per peccatum non est in aliquo capacitas humanæ naturæ ampliata. Sed post peccatum humana natura inventa est capax tanti boni ut à Deo assumeretur in unitatem personæ. Ergo & ante peccatum hujus dignitatis capax fuit. Sed ad Deum, qui infinito amore diligit ea quæ sunt, pertinet ut nullum bonum creaturæ deneget cuius est capax. Ergo ipse humanam naturam assumpsisset, etiamsi homo non peccasset.

5. Item. Non est credendum quod homo ex peccato aliquod commodum reportaverit. Sed maxima dignitas humanæ naturæ est in hoc quod assumpta est in unitatem divinæ personæ. Ergo hoc per peccatum homo consecutus non est; & sic idem quod prius.

6. Item. Cum homo ad beatitudinem creatus sit, ante peccatum totus homo beatificabilis erat. Sed beatitudo hominis quantum ad partem sensitivam erit in aspectu humanitatis assumptæ, quantum vero ad partem intellectivam in intuitu Deitatis assumptis; sic enim ingreditur homo, & egredietur, ut Augustinus exponit (a) (super Joan. tract. XLV.) ut pasqua inveniat, Joan. X. Ergo etiamsi homo non peccasset, humanitas à Deo assumpta fuisset.

7. Præterea. Bernardus (serm. I. advent.) exponens id quod dicitur Jonæ I. *Si propter me orta est tempestas, &c.* dicit quod diabolus vidit rationalem creaturam assumendam in unitatem personæ

Filii Dei, & invidit; & hæc invidia fuit causa casus ejus, & movens ipsum ad tentandum hominem. Si autem incarnatio non fuisset nisi homine peccante, non instigasset diabolus hominem ad peccandum: quia per hoc promovisset eum ad bonum quod ei invidebat. Ergo etiamsi homo non peccasset, Deus fuisset incarnatus.

Sed contra: Augustinus in Libro de verbis Apostoli (serm. VIII.) exponens illud Matth. XVIII. II. (3) *Venit Filius hominis querere, & salvum facere quod perierat;* dicit: *Si homo non peccasset, Filius hominis non venisset.* Sed ibi Dominus loquitur de adventu in carnem. Ergo si homo non peccasset, Filius Dei non esset incarnatus.

Item. I. Tim. I. 15. *Christus Jesus venit in hunc mundum peccatores salvos facere.* Ubi Glossa Augustini dicit, quod nulla causa fuit Domino Christo veniendi, nisi peccatores salvos facere. *Tolle vulnera, tolle morbos, & nulla est causa medicinæ.* Sed remota causa removeretur effectus. Ergo si peccatum non fuisset, Filius Dei non fuisset incarnatus.

Præterea. Apostolus dicit Hebr. II. 14. *Quia (4) pueri communicaverunt carni, & sanguini, & ipse similiter (5) communicavit eisdem, ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium.* Sed mors per peccatum in hunc mundum intravit, Rom. V. Ergo si peccatum non fuisset, per incarnationem Deus carni & sanguini non communicasset.

Præterea. Gregorius dicit (b) (in benedictione cerei paschalis) *Nihil nobis nasci profuit, nisi redimi profuisset.* Sed redemptio non fuisset, nisi peccati servitus fuisset. Ergo si peccatum non fuisset, Filius Dei temporaliter natus non fuisset.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod hujus quæstionis veritatem solus ille scire potest qui natus, & oblatus est quia voluit. Ea enim quæ ex sola Dei voluntate dependent, nobis ignota sunt, nisi in quantum nobis innotescunt per auctoritates sanctorum, quibus Deus suam voluntatem revelavit: & quia in canone Scripturæ, & in dictis sanctorum expositorum, hæc sola assignatur causa incarnationis, redemptio scilicet hominis à servitute peccati; ideo quidam probabiliter dicunt, quod si homo non peccasset, Filius Dei homo non fuisset: quod etiam ex verbis Leonis Papæ in sermone de Trinitate (c) expresse habetur, *Si enim, inquit, homo ad imaginem, & similitudinem Dei factus, in suo honore mansisset, Creator mundi creatura non fieret, aut sempiternus temporalem subiret, aut æqualis Deo patri Dei Filius formam servi assumeret.* Item Augustinus in oratione ad beatam Virginem: *Ut quid enim nescium peccati pro peccatoribus pareres; si deesset qui peccasset? Aut quid mater fieres Salvatoris, si nulla esset indigentia salutis?* Item super illud Matth. I. *Ipse enim salvum faciet populum (6) suum,* Augustinus: *Si homo non peccasset, Virgo non peperisset.* Alii vero dicunt, quod cum per incarnationem Filii Dei non solum liberatio à peccato, sed etiam humanæ naturæ exaltatio, & totius

(1) *Vulgata:* Invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, &c. (2) *Ms. quædam notante Nicolajo* omittunt esset. (3) *Quod sequitur, habetur Luc. XIX. 10. non Matth. XVIII. 11. ubi tamen:* Venit enim Filius hominis servare quod perierat. (4) *Vulgata addit ergo.* (5) *Vulgata participavit.* (6) *Al. secundum Augustinum.*

(a) *Ex Edit. P. Nicol.* Nihil tale ibi; habetur autem apud Hugonem de S. Victore. (b) Immo potius Ambrosius, qui bene dictionis istius auctor asseritur Lib. III. de antiquo Missarum ritu cap. XVI. Tom. X. Bibliothecæ PP. & hæc eadem verba super illud Luc. II. habet, *Peperit filium suum, &c.* (c) *Vel serm. III. Pent.*

tius universi consummatio facta sit; etiam peccato non existente, propter has causas incarnatio fuisset: & hoc etiam probabiliter sustineri potest.

Ad primum ergo dicendum, quod universonum perficitur in conjunctione ultimi ad principium primum; non tamen oportet quod in conjunctione quæ est in unitate personæ, sed in conjunctione quæ est per ordinem ad finem.

Ad secundum dicendum, quod aliquid pertinet ad perfectibnem hominis quod omnino derogat perfectioni Dei. Unde quamvis humilitas sit perfecta virtus in homine, non tamen oportet ut in Deo ponatur, si proprie sumatur humilitas: quod patet ex speciebus superbiæ quæ ei opponuntur; quarum prima est, cum bonum quod habet quis tribuit sibi: hoc quidem in homine vitium est, quia nihil habet à se; sed in Deo summæ perfectionis est, qui nihil habet ab extrinseco.

Ad tertium dicendum, quod in productione minimæ creaturæ manifestatur infinita potentia, sapientia, & bonitas Dei: quia quælibet creatura ducit in cognitionem alicujus primi, & summi, quod est infinitum in omni perfectione. Nec oportet ut potentia infinita per effectum infinitum manifestetur, nec bonitas infinita per communicationem infinitam; sed sufficit ad ostendendum bonitatem infinitam hoc quod unicuique juxta suam capacitatem largitur.

Ad quartum dicendum, quod capacitas alicujus creaturæ potest intelligi dupliciter: vel secundum potentiam naturalem, quæ pertinet ad rationem seminalem; & sic nullam capacitatem creaturæ vacuam Deus dimittit in genere, quamvis capacitas alicujus creaturæ particularis non impleatur propter aliquod impedimentum: vel secundum potentiam obedientiam, secundum quod quælibet creatura habet ut ex ea possit fieri quod Deus vult; & hoc modo in natura humana est capacitas hujus dignitatis, ut in unitatem Divinæ personæ assumatur. Nec oportet quod omnem talem capacitatem adimpleat; sicut non oportet quod Deus faciat quidquid potest, sed quod congruit ordini sapientiæ ejus.

Ad quintum dicendum, quod, sicut dicit Apostolus Rom. V. 20. *Ubi abundavit delictum, superabundavit & gratia.* Unde non est inconveniens ut aliquod bonum Deus ex peccato eliciat, quod sine peccato non fuisset, ut patet in multis virtutibus, ut in patientia, poenitentia, & hujusmodi: & ita etiam ex peccato hominis hoc optimum Deus potuit elicere, ut Dei Filius incarnaretur: propter quod dicit Gregorius (d) (in benedictione cerei paschalis) *O felix culpa, quæ talem ac tantum meruit habere Redemptorem.*

Ad sextum dicendum, quod beatitudo totius hominis est ex ipsa Divinitate, in quam virtus intellectus immediate fertur, ex quo redundat gloria in inferiores partes animæ; & in ipsum corpus; in visione autem humanitatis Christi erit quoddam gaudium accidentale, sicut etiam in victoria passionis ejus: & tamen constat apud omnes quod si homo non peccasset, Christus passus non fuisset.

Ad septimum dicendum, quod si etiam ponatur quod diabolus præviderit rationalem creaturam à Filio Dei assumendam, non tamen oportet quod præviderit antecedentia ad ipsam; sicut etiam, ut ibidem Bernardus dicit, prævidit se futurum principem malorum, quod per suum casum consecutus est.

In III. Sent. Tom. III.

(1) *Vulgata:* At ubi venit. (2) *Vulgata:* In vobis, olim in cinere; & initio poenitentiam &c.

Ex Edit. P. Nicol. (d) *Vel Ambrosius, ut supra notatum est.* (a) *Lib. VII. Confess. cap. I. ff. de*

est, & tamen suum casum non prævidit, ut in II. Lib. dist. IV. (in textu & quæst. I. art. 2.) dicitur est.

Ad ea vero quæ in contrarium obijciuntur, potest responderi secundum aliam opinionem, quod auctoritates illæ loquuntur de adventu in carnem passibilem ad redimendum (redemptio enim non fuisset, nisi servitus peccati præcessisset) & non de adventu in carnem simpliciter.

ARTICULUS IV.

Utrum decuerit Deum tantum differre Incarnationem suam.

III. P. quæst. I. art. 2.

1. Ad quartum sic proceditur. Videtur quod Filius Dei non debuerit suam incarnationem tantum differre. Tempus enim incarnationis dicitur tempus plenitudinis: ad Galat. IV. 4. (1) *Cum venit plenitudo temporis, misit Deus Filium suum.* Sed plenitudo perfectionem importat. Cum ergo perfectio universi consummata sit die septima, ut dicitur Gen. I. videtur quod tunc debuit Filius Dei incarnari.

2. Item. Amor causat donum, & celeritatem doni. Sed Deus ex maxima charitate incarnatus est. Ergo videtur quod non debuerit tantum incarnationem differre. Prima probatur per id quod dicitur Prov. III. 28. *Ne dicas amico tuo: Vade, & revertere, & eras dabo tibi: cum statim possis dare.* Secundum per hoc quod dicitur Hier. XXXI. 3. *In charitate perpetua dilexi te: ideo attraxi te miserans.*

3. Item. Quanto plus differtur medicina, tanto periculosius invalescit morbus. Sed sapientis medici est ut morbi periculum evitet. Ergo videtur quod incarnationem suam Dei Filius accelerare debuerit.

4. Item. I. Tim. II. dicitur, quod vult Deus omnes homines salvos fieri. Sed si Christus ante incarnatus fuisset, multis ad salutem magis via paruisset, ut dicitur Matth. XI. 21. *Si in Tyro, & Sidone factæ fuissent virtutes, quæ factæ sunt (2) in te, olim poenitentiam egissent.* Ergo videtur quod Deus ante incarnari debuerit.

5. Præterea. Ut Boetius dicit in Libro III. de Consolatione (prosa X.) natura à perfectionibus initium sumit. Sed opus Dei non est minus ordinatum quam opus naturæ. Cum ergo perfectissimum in operibus Dei sit incarnatio, videtur quod circa principium Deus incarnari debuerit.

Sed contra. Perfectio gratiæ magis assimilatur perfectioni gloriæ quam perfectioni naturæ. Sed perfectio gratiæ incarnationi debetur, ut dicit Joan. I. 17. *Gratia, & veritas per Jesum Christum facta est.* Cum ergo perfectio gloriæ fini sæculorum debeatur, perfectio vero naturæ principio, videtur quod versus finem sæculorum magis quam circa principium Deus incarnari debuerit.

Præterea. Augustinus (a) dicit: *Institutum est ut jam pactæ sponsæ non statim iradantur; ne vilem habeat maritus datam, quam non suspiravit sponsus dilatare.* Sed hoc beneficium, scilicet incarnationis, debet homo maxime carum habere. Ergo decuit ut humanum genus ipsum dilatatum suspiraret.

Præterea. Perfectio fini debetur. Sed tempus in-

car-

Ex Edit. P. Nicol. (a) *Vel Ambrosius, ut supra notatum est.* (a) *Lib. VII. Confess. cap. I. ff. de*

carnationis est tempus perfectissimum: quia in eo Dominus temporis natus est, unde etiam tempus plenitudinis dicitur. Ergo videtur quod versus finem temporis incarnari debuerit.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod incarnationis tempus congruissimum temporum dispensator elegit; omnia enim tempus habent, ut habetur Eccl. 111. Hæc autem congruitas non plene a nobis potest cognosci, quod non omnium temporum proportionem cognoscimus; sed tamen possunt plures rationes congruitatis assignari, quare hoc tempus ad incarnationem elegerit. Prima, quia homo per superbiam peccaverat: unde oportebat quod per humilitatem repararetur; ad quam exigebatur, ut defectum suum cognosceret in virtute, & in cognitione. Defectus autem cognitionis innotuit homini tempore legis naturæ, quo tempore multi (lumine naturalis rationis non obstante) in pessimos errores idolatriæ prolapsi sunt, & in nefandissima opera. Defectus autem virtutis proprie innotuit homini tempore legis scriptæ: quia tunc per legem eruditus, nondum tamen peccati jugum excutere potuit. Et ideo oportuit quod post ista duo tempora quasi præparatoria Deus homo fieret, ut in solo Deo spes salutis haberetur. Secunda ratio est, quia naturalis ordo est ut ab imperfecto ad perfectum veniatur. Perfectissimum autem in operibus Dei est ipsa incarnatio; per quam creatura Deo unitur in unitate personæ: & ideo oportuit ut non in principio humani generis, sed postmodum versus finem sæculorum completeretur, ut sic prius esset quod animale est, deinde quod spirituale est, I. Corinth. xv. Et hanc causam Augustinus assignat in Lib. lxxxiii. Quæstionum (quæst. xlvi.) dicens: *Sicut absurdum esset qui juvenem tantum vellet ætatem esse in homine; & vacuaret enim pulchritudines quæ cæteris ætatibus suas vires atque ordines gerunt: sic absurdum est qui ipsi universo humano generi unam ætatem desiderat: nam & ipsum, tanquam unus homo, suas ætates agit; nec oportuit venire divinitus magistrum, cujus imitatione in mores optimos formaretur, nisi in tempore juventutis.* Et ideo Apostolus ad Gal. 111. dicit, homines sub lege quasi sub pedagogo parvulos custoditos, donec veniret qui per Prophetas promissus erat. Tertia ratio est, quia distantia a principio facit debilitatem in effectu: unde & propter longè distare a principio, aliqua res perpetuum esse non possunt retinere, ut maneant semper eadem secundum numerum. Unde si hoc maximum remedium incarnationis in principio sæculorum fuisset, procedente tempore, effectus ejus in homines minus carus fuisset, refrigerante charitate: & ideo a principio generis humani indita est mentibus hominum lex naturalis, per quam homines Deo subjecti essent: postmodum vero invalescente consuetudine peccatorum, lex naturalis adeo tenebrata est in pluribus, ut jam non videretur ad regimen humani generis sufficere; & ideo tunc additum est aliud remedium, scilicet verus lex, & ea quæ ad ipsam pertinent: qua etiam processu temporis in hominum cordibus debilitata, oportuit aliud perfectius remedium per incarnationem apponi usque ad tempus illud, cum multorum charitas (3) refrigeret, & tunc succedet per secundum adventum visio fidei, & status

gloriæ statui præsentis Ecclesiæ: & ideo dicit Dionysius 111. cap. cælest. Hierar. quod sicut se habet hierarchia legis ad nostram hierarchiam, ita se habet nostra ad cælestem.

Ad primum ergo dicendum, quod est triplex perfectio, scilicet naturæ, gratiæ, & gloriæ. Perfectio autem naturæ est quæ fuit in principio sæculorum; perfectio vero gloriæ erit in fine sæculorum: & quia perfectio gratiæ media est inter utramque, ideo Christus, per quem gratia facta est, circa medium sæculorum venit: unde dicitur Habac. 111. 2. *In medio annorum notum facies.*

Ad secundum dicendum, quod amor discretioni conjunctus non facit accelerare donum, antequam expediat ei cui datur. Non autem expediebat humano generi hoc donum accipere, antequam experimento disceret quantum eo indigebat, ut sic acceptum carius haberet.

Ad tertium dicendum, quod aliter est in morbo spiritali quam corporali: ad sanationem enim corporalis morbi non exigitur ut infirmus vim medicinæ, & periculum morbi cognoscat; quod tamen maxime est necessarium in morbo spiritalis sanatione, qui per humilitatem, & contritionem spiritus sanatur: & ideo quamvis medicina corporalis non differatur, medicina tamen spiritalis differri potest. Nec tamen ira dilata est ut a principio penitus deesset: quia quamdiu fuit morbus, fuit medicina morbi, ut Hugo de S. Victore (b) dicit; quamvis illa medicina non sit omnino sufficiens: sic enim & medicus corporali ægroto præparatoria quadam medicamenta præbet, antequam perfectam medicinam det: & hic etiam fuit processus Dei in sanatione humani generis.

Ad quartum dicendum, quod nullus eorum qui præordinati erant ab æterno, etiam ante Christi incarnationem perierit, nec etiam aliquis non prædestinatus quandocumque incarnatio fuisset, salvatus esset. Si tamen aliquod remedium præberetur non prædestinato, quod prædestinato datur, scilicet finalis gratia; ille etiam salvaretur. Sed tamen hoc antecedens est impossibile ei quod est eum non esse prædestinatum: unde sic est vera ista: Si Christus prædicasset alicui præscito, ille poenitentiam egisset: sicut ista: Si gratia sibi daretur, poenitentiam ageret. Sed utriusque antecedens est impossibile præscientiæ condemnationis: & ideo querere, quare Christus illi non prædicavit, vel quare gratiam illi non apposuit, est idem quod querere prædestinationis causam, quæ nulla est, nisi voluntas Dei.

Ad quintum dicendum, quod perfectum simpliciter præcedit imperfectum; sed accipiendo perfectum, & imperfectum circa idem, imperfectum præcedit perfectum: quia motus est de imperfecto ad perfectum; & hoc fit aliquo perfecto agente, quod oportet prius esse: & ideo in humano genere prius fuit adhibita imperfecta medicina quam perfecta ab ipso perfecto Deo, qui est perfectionis princeps, ut dicit Dionysius (de Div. Nom. cap. v.)

QUÆSTIO II.

Deinde queritur de assumente carnem: & circa hoc queruntur quinque.

Primo. Utrum una persona possit assumere carnem; alia non assumente.

Secundo. Si sic, quare magis Filius carnem assumpsit.

Ter-

(3) Al. refrigeret, & tunc succederet. Ex Edit. P. Nicol. (b) Colligitur ex Monasticis institutionibus, serm. 1. qui de spiritali sanitate totus est. . . . ut & Lib. II. de Sacramentis fidei part. 11. cap. 1.

Tertio. Utrum Pater, vel Spiritus Sanctus poterunt, vel possint carnem assumere.

Quarto. Si sic, utrum poterunt eandem numero humanam naturam assumere.

Quinto. Utrum una persona possit duas numero humanas naturas assumere.

ARTICULUS I.

Utrum una persona sine alia possit carnem assumere.

Ad primum sic proceditur. Videtur quod una persona sine alia non possit carnem assumere. Damascenus enim dicit (Lib. I. de Fide orth. cap. x. circa medium) quod in divinis omnia sunt unum præter ingenerationem, generationem, & processionem. Sed incarnatio nullum horum est. Ergo incarnatio communis est tribus.

Item. Sicut est una essentia trium personarum, ita una operatio divina. Sed assumere carnem est quædam operatio divina. Ergo es communis tribus personis.

Item. Damascenus dicit (de Fide orthod. Lib. III. cap. vi.) quod tota natura divina in una sua hypostasi incarnata est. Sed quidquid dicitur de natura, commune est tribus. Ergo incarnatio communis est tribus personis.

Item. Quæcumque sunt unum secundum substantiam simplicem, cuicumque unitur unum, & reliquum. Sed tres personæ sunt unum secundum substantiam, quæ est communis, & simplex. Ergo si carni unitur Filius, necessario & carni unitur Pater.

Item. Major est unio quæ est per gratiam unionis quam quæ est per gratiam adoptionis. Sed in unione per gratiam adoptionis non unitur menti una persona sine alia. Ergo nec una persona assumpsit carnem sine alia.

In contrarium videtur quod Dionysius 11. cap. de Divin. Nomin. ea quæ ad incarnationem pertinent, computat inter ea quæ sunt de discreta Theologia. Hæc autem sunt quæ uni personæ conveniunt sine alia. Ergo incarnatio convenit uni personæ sine alia, & non omnibus.

Item. Incarnatio includit in suo intellectu missionem, ut in littera dicitur. Sed ad hoc quod una persona mittatur, non sequitur quod omnes mittantur. Ergo una persona sine alia incarnari potest.

Præterea. Major est distinctio rei, & rationis quam distinctio rationis tantum. Sed rationes diversarum rerum in divinis non distinguuntur nisi ratione; personæ autem distinguuntur & re, & ratione. Ergo major est distinctio personarum in Deo quam rationum idealium. Sed Deus per unam rationem aliquid operatur quod non operatur per aliam: quia alia ratione facit hominem, & alia ratione facit equum, ut Augustinus (a) ait. Ergo multo amplius una persona potest incarnari sine alia.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod quamvis tres personæ sint unum in essentia, non tamen oportet quod si una conjungitur carni, quod etiam alia. Ad cujus evidentiam sciendum est, quod quando aliqua in aliquo conjunguntur, & in aliquo distinguuntur; tunc solum necessarium est ut simul conjungantur, quantum ad III. Sent. Tom. III.

Ex Edit. P. Nicol. (a) Colligitur ex Lib. lxxxiii. Quæst. quæst. xlvi.

do conjunctio fit secundum id in quo communicant, sive illud sit idem numero, sive non; sicut patet quod homo, & asinus communicant in animali: & ideo quidquid communicat cum asino in genere, communicat etiam cum homine; sed quia homo, & asinus differentiis specificis distinguuntur, non oportet quod quidquid convenit cum asino in differentia specifica, conveniat cum homine similiter: & ita etiam est in potentiis animæ, quia omnes radicantur in essentia una numero: unde cum anima uniatur corpori dupliciter, & secundum essentiam, ut est forma ejus, & secundum potentiam, ut est motor ipsius, vel operans per ipsum; necessarium est ut anima quæ unitur oculo & quantum ad essentiam animæ, in quantum perficitur oculus in esse specifico, & secundum rationem visivæ potentiæ, prout efficitur instrumentum videndi, conjungatur etiam linguæ quantum ad essentiam animæ, non quantum ad rationem potentiæ ejusdem: eadem enim essentia animæ quæ est in oculo, est in lingua; sed ibi secundum potentiam visivam, hic secundum potentiam gustativam: & quod plus est, aliqua potentia est quæ nulli parti corporis conjungitur quantum ad rationem potentiæ, ut intellectus, sed solum quantum ad rationem essentia. Dico ergo, quod tres personæ distinguuntur quidem in personalitate, sed conveniunt in natura. Unde quidquid uniretur Filio in natura, de necessitate uniretur Patri; non autem oportet, si aliquid uniatur Filio in persona, quod uniatur Patri. Non enim ponimus incarnationem Filii esse hoc modo, ut sit unio facta in natura, sed solum in persona: & ideo non oportet quod ponamus Patrem incarnatum, sicut non oportet quod si potentia visiva sit actus corporis, intellectus sit actus corporis, quamvis conveniant in una essentia animæ.

Ad primum ergo dicendum, quod incarnatio includit in se unum illorum trium: quia incarnatio dicit unionem in persona Filii, cujus personalis proprietates est generatio.

Ad secundum dicendum, quod assumere duo importat, scilicet actionem, & terminum unionis: dicitur enim assumere, quasi ad se sumere. Quidquid ergo actionis importatur in hoc verbo, totum est commune tribus: verum enim est dicere, quod tota Trinitas univit humanam naturam Filio in persona. Sed terminus unionis est solum persona Filii, & non Patris; & ideo Filius carnem assumpsit, & non Pater, nec Spiritus Sanctus.

Ad tertium dicendum, quod de natura non dicitur incarnatio secundum se, sed ratione personæ, secundum quod tota natura divina incarnata est in una persona Filii: & ideo non oportet quod incarnari de tribus dicatur: hoc enim est necessarium in illis quæ dicuntur de natura ratione ipsius naturæ, non de illis quæ dicuntur de natura ratione personæ: & hoc propter identitatem essentia, & personæ; sicut essentia divina est persona Filii, non tamen persona Patris est persona Filii.

Ad quartum dicendum, quod si esset unio in substantia, vel natura, sequeretur quod tres personæ essent incarnatæ, si una incarnaretur; nunc vero non est unio facta in natura, ut scilicet ex divina, & humana fiat unum; sed in persona, ut sit una ratio in humanitate, & Divinitate subsistens: & ideo ratio non procedit, ut ex prædictis patet.

Ad quintum dicendum, quod in unione quæ est per gratiam adoptionis, consideratur unio per opera-

B 2

tio-